

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Донецький національний університет економіки і торгівлі**  
**імені Михайла Туган-Барановського**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

На засіданні кафедри  
економіки

Протокол № 1 від «01» вересня 2017

Зав. кафедри

\_\_\_\_\_ С.В. Волошина

**РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ**  
**ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА ЦІНОВА ПОЛІТИКА**

**Кількість кредитів ECTS 3**

Розробник:

Волошина С.В.,

завідувач кафедри економіки, к.е.н., доц.

## 1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	вибіркова для напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" і напрямку підготовки 030505 "Управління персоналом та економіка праці"
Семестр	6
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	3
Лекції, годин	15
Практичні/ семінарські, годин	30
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	45
Тижневих годин для денної форми навчання:	6
аудиторних	3
самостійної роботи студента	3
Вид контролю	залік

## 2. Мета та завдання дисципліни

Мета – формування системи базових знань з методології ціноутворення і практичних навичок щодо розробки цінової політики підприємства.

Завдання – формування знань щодо економічної сутності ціни, системи цін, місця ціни в комплексі методів державного регулювання економіки; оволодіння методичними підходами до визначення рівня цін в різних галузях економіки і сферах товарного обороту; опанування методикою розробки цінової політики підприємства, підходами до вибору стратегії і тактики ціноутворення; формування навичок розрахунку базової ціни різними методами; набуття вмінь розробки і моніторингу цінової політики підприємства.

### 3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
<b>Модуль 1</b>					
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ціноутворення</b>					
Тема 1. Економічна сутність ціни	6	1	2		3
Тема 2. Види цін	6	1	2		3
Тема 3. Ціни в системі методів державного регулювання економіки	6	1	2		3
Модульний контроль 1 (МКР №1)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 1	22	3	8		11
<b>Змістовий модуль 2. Методологічні особливості ціноутворення в окремих галузях національної економіки</b>					
Тема 4. Оптові ціни на продукцію промисловості	10	2	4		4
Тема 5. Особливості формування цін в окремих сферах товарного обігу	10	2	4		4
Тема 6. Роздрібні ціни на товари і послуги	10	2	4		4
Модульний контроль 2 (МКР №2)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 2	34	6	14		14
<b>Змістовий модуль 3. Цінова політика і стратегія підприємства</b>					
Тема 7. Цінова політика підприємства	9	2	2		5
Тема 8. Методи ціноутворення	10	2	2		6
Тема 9. Цінові стратегії підприємства	6	1	1		4
Тема 10. Реалізація і контроль цінової політики підприємства	5	1	1		3
Модульний контроль 3 (МКР №3)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 3	34	6	8		20
Усього годин	90	15	30		45

### 4. Темі семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Семінар – розгорнута бесіда Економічна сутність ціни	2
2	Семінар запитань і відповідей Види цін	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Ціни в системі методів державного регулювання економіки	2
4	Практичне заняття Модульна контрольна робота №1	2
5	Семінар – розгорнута бесіда Оптові ціни на продукцію промисловості	2
6	Практичне заняття Оптові ціни на продукцію промисловості	2
7	Семінар – розгорнута бесіда Особливості формування цін в окремих сферах товарного обороту	2

8	Практичне заняття Особливості формування цін в окремих сферах товарного обороту	2
9	Семінар – розгорнута бесіда Роздрібні ціни на товари і послуги	2
10	Практичне заняття Роздрібні ціни на товари і послуги	2
11	Практичне заняття Модульна контрольна робота №2	2
12	Семінар – розгорнута бесіда Цінова політика підприємства	2
13	Практичне заняття Методи ціноутворення	2
14	Семінар – розгорнута бесіда Цінові стратегії підприємства. Реалізація і контроль цінової політики підприємства	2
15	Практичне заняття Модульна контрольна робота №3	2

### **5. Індивідуальні завдання**

1. Огляд навчальної, наукової і періодичної літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

## 6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
<b>Модуль 1</b>			
<b>Змістовий модуль 1: Теоретичні основи ціноутворення</b>			
Тема 1. Економічна сутність ціни	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття і значення ціни; ціна як елемент ринку; теорія цінової еластичності; ціна як складова маркетингового комплексу; основні функції ціни; фактори ціноутворення. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Домашнє розв'язання задач. 4. Підготовка доповіді з теорії цін.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач, презентація доповіді
Тема 2. Види цін	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: система цін і ознаки, покладені в її основу; класифікація цін за різними ознаками. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань щодо взаємозв'язку між окремими видами цін.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді
Тема 3. Ціни в системі методів державного регулювання економіки	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття, цілі та способи державної цінової політики України; інфляція і динаміка цін; взаємодія цін з грошовою, податковою і кредитними системами; проблеми і перспективи реформування ціноутворення в Україні. Джерела [1-4;8; 11;13;15;18;23]. 2. Самотестування. 3. Домашнє розв'язання задач. 4. Підготовка доповіді з питань взаємозв'язку між цінами та важелями державного регулювання економіки.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач, презентація доповіді
Теми 1-3. Модульна контрольна робота №1	2	1. Підготовка до МКР №1.	МКР №1
Разом змістовий модуль 1	11		
<b>Змістовий модуль 2: Методологічні особливості ціноутворення в окремих галузях національної економіки</b>			
Тема 4. Оптові ціни на продукцію промисловості	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність, види і порядок формування оптових цін на промислову продукцію; собівартість – основа формування ціни; прибуток і рентабельність виробника; акцизний податок як елемент ціни; податок на додану вартість. Джерела [1-3;8;11; 13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування оптових цін у промисловості. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
		1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: закупівельні ціни; порядок формування оптових цін на продукцію, яка надходить через заготівельні, торгово-посередницькі	Тестування, фронтальне

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Тема 5. Особливості формування цін в окремих сферах товарного обороту	4	ланки і підприємства оптової торгівлі; особливості біржового ціноутворення; оптові ціни у зовнішньоторговельному обороті; транспортні вантажні тарифи. Джерела [1-3;8; 9-11;13-15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування оптових цін у різних сферах товарного обігу. 4. Домашнє розв'язання задач.	та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 6. Роздрібні ціни на товари і послуги	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність і склад роздрібною ціни; торговельна надбавка як елемент роздрібною ціни; особливості ціноутворення у громадському харчуванні; особливості ціноутворення у комісійній торгівлі; ціноутворення на аукціонах; ціноутворення у поштовій і телефонній торгівлі товарами і послугами; ціноутворення у системі страхування. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування роздрібних цін. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Теми 4-6. Модульна контрольна робота №2	2	1. Підготовка до МКР №2.	МКР №2
Разом змістовий модуль 2	14		
<b>Змістовий модуль 3: Цінова політика і стратегія підприємства</b>			
Тема 7. Цінова політика підприємства	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: цінова політика підприємства: сутність, типи, етапи розробки; оцінка зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу підприємства; визначення цілей цінової політики. Джерела [1;5; 6; 16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування цінової політики.	
Тема 8. Методи ціноутворення	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні підходи і методи ціноутворення; методики розрахунку базової ціни товару різними методами; приклади розрахунку базової ціни товару різними методами. Джерела [1;5-7;12;16;17;19-22;24]. 2. Домашнє розв'язання задач.	Фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач
Тема 9. Цінові стратегії підприємства. Тема 10. Реалізація і контроль цінової політики підприємства	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття та типи цінової стратегії підприємства; розробка цінової стратегії; врахування ризику в ціновій стратегії; диференціація цін; контроль цінової політики; моніторинг цін конкурентів; коригування цінової політики. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування цінової стратегії.	
Теми 7-10. Модульна контрольна робота №3	2	1. Підготовка до МКР №3.	МКР №3

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Разом змістовий модуль 3	20		
Разом	45		

### **7. Результати навчання**

1	Знання економічної сутності ціни, системи цін, місця ціни в комплексі методів державного регулювання економіки
2	Розуміння методичних підходів до визначення рівня цін в різних галузях економіки і сферах товарного обороту
3	Знання методики розробки цінової політики підприємства, підходів до вибору стратегії і тактики ціноутворення
4	Уміння визначати базову ціну різними методами
5	Уміння розробляти цінову політику підприємства і проводити її моніторинг

### **8. Форми навчання**

Лекції, семінарські (практичні) заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за рекомендованою літературою).

### **9. Методи оцінювання**

Поточне оцінювання на семінарських (практичних) заняттях, усні презентації, контрольні модульні роботи, залік.

## 10. Розподіл балів, які отримують студенти протягом семестру

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються протягом семестру в обсязі 100 балів.

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2	3	3			8
Тема 2	2		3			5
Тема 3	2	3	3			8
Теми 1-3					10	10
Разом змістовий модуль 1	6	6	9		10	31
Змістовий модуль 2						
Тема 4	2	6	3			11
Тема 5	2	6	3			11
Тема 6	2	6	3			11
Теми 4-6					10	10
Разом змістовий модуль 2	6	18	9		10	43
Змістовий модуль 3						
Тема 7	2		3			5
Тема 8		6				6
Теми 9-10	2		3			5
Теми 7-10					10	10
Разом змістовий модуль 3	4	6	6		10	26
Разом модуль 1	16	30	24		30	100



## Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

### Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

## 11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни.
3. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

## 12. Рекомендована література

### Основна

1. Ціноутворення і цінова політика : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 74 с.
2. Агеєв Є.Я. Ціноутворення: теорія та практика: навч. посіб. / Є.Я. Агеєв, Т.В. Шахматова, С.В. Піча. — Львів: Новий Світ-2000, 2012. — 374 с.
3. Верхоглядова Н.І. Основи ціноутворення: навч. посіб. / Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Іваннікова Н.А. та ін. – К.: Кондор, 2006.– 252 с.
4. Закон України „Про ціни і ціноутворення” від 03.12.1990 р. №507-ХІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
5. Коріньєв В.Л. Цінова політика підприємства: монографія / В.Л. Коріньєв. - К.: КНЕУ, 2001. - 257 с.
6. Кузин Б. Методы и модели управления фирмой / Б. Кузин, В. Юрьев, Г. Шагдинаров. – СПб. : Питер, 2001. – 432 с.
7. Липсиц И.В. Ценообразование. Управление ценообразованием в организации / И.В. Липсиц. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономист, 2005. – 447 с.
8. Мазур О.Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб. / О. Є. Мазур. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 480 с
9. Пінішко В.С. Ціно- і тарифотворення: навч. посіб. / В.С. Пінішко. – Львів: Магнолія -2006, 2008. – 303 с.
10. Салимжанова И.К. Цены и ценообразование: учеб. / И.К. Салимжанова. – М.: Финстатинформбюро, 2001. – 304 с.
11. Трацевский И.П. Ценообразование: учеб.пособ. / И.П. Трацевский, И.Н. Грекова. – Мн.: Новое знание, 2000. – 159 с.
12. Цінова політика підприємства: навч. посіб. / О.О. Бакунов, Ю.О. Кучеренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. – 111 с.
13. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: навч. посіб. / Л.О. Шкварчук. – 2-е вид., випр. – К. : Кондор, 2004. – 214 с.

### Допоміжна

1. Бакунов О.О. Маркетингове ціноутворення: навч. посіб. / О.О. Бакунов, С.М. Баранцева, О.Ю. Гаркуша. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 308 с.
2. Балабанова Л.В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтації: навч. посіб. / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – Донецьк: ДонДУЕТ ів. М.І.Туган-Барановського, 2003. - 156 с.
3. Волошина С.В. Комплексний тренінг з економіки підприємства: навч. посіб. / С.В. Волошина, О.В. Піріжок, О.А. Ніколайчук та ін.; за заг. ред. С.В. Волошиної. – Сімферополь: ДІАЙПІ, 2012. - 299 с.
4. Данченко Л.А. Маркетинговое ценообразование: политика, методы, практика / Л.А. Данченко, А.Г. Иванова. – М.: Эксмо, 2006. – 464 с.
5. Длігач А.О. Маркетингова цінова політика: світовий досвід, вітчизняна практика: навч. посіб. / А.О. Длігач – К.: ВД “Професіонал”, 2006. – 304 с.
6. Литвиненко Я.В. Маркетингова цінова політика: навч. посіб. / Я.В. Литвиненко. - К., 2010. - 294 с.
7. Лошенко І.Р. Маркетингова цінова політика : навч. посіб. / І.Р. Лошенко, А.М. Гуменюк, Ю.Б. Чаплінський. – К. : Дакор, 2008. – 184 с.
8. Мельник Л.Г. Маркетингова цінова політика: навч.посіб. / Л.Г. Мельник, Л.В. Старченко, О.І. Карінцева. – Суми: ТОВ «ВТД «Університетська книга», 2007. – 240 с.

9. Окландер М.А. Маркетингова цінова політика: навч. посіб. / М.А. Окландер, О.П. Чукурна. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
10. Пунин Е.М. Маркетинг, менеджмент, ценообразование на предприятии / Е.М. Пунин. – М. : Международные отношения, 2007. – 661 с.
11. Бакунов О.О. Ціноутворення та цінова політика. Практикум для студентів економічних спеціальностей відповідно вимогам ECST / О.О. Бакунов, С.М. Баранцева, У.С. Расулова. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 117 с.

### **Інформаційні ресурси**

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Офіційний веб-сайт Європейський науковий фонд [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.esf.org/>.
4. Национальный институт стратегических исследований [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.niss.gov.ua>
5. Научная электронная библиотека «Киберленинка» [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.cyberleninka.ru>